

Cînd publica în revista „Teatrul“ pagini antologice de aduceri-aminte, Victor Eftimiu — de la a cărui naștere se împlinește anul acesta un veac — trăia deplin în cultul artei actoricești. Era aproape octogenar, sute de actori îi slujiseră opera. Viața sub reflectoare i-a aprins timpuriu imaginația, l-a format pe dramaturg. „Pentru mine, teatrul începea și se sfîrșea cu Nottara...“. De la galeria Naționalului, apoi din stal, în urmă din loja direcției, l-a admirat în romantica întrupare a lui Hamlet: „O mare melancolie, amestecată cu sarcasm caracterizau jocul acestui corifeu al scenei noastre (...) De cîte ori vedeam pe alții în acest rol îmi aduceam aminte de atitudinile maestrului, de vocea lui gravă și de intonațiile lui atît de variate și de obsedante“. Mai tînărul Gheorghe Ciprian „era dur, colțos, capricios, ceea ce nu l-a împiedicat să realizeze cîteva excelente creații, în repertoriul original și străin“. În schimb, „N. Leonard era un copil fermecător, răsfațat de toți, răsfațîndu-se el singur, bătut de inimă, ștergar plin de fantezie, un izbitor contrast cu realistul V. Maximilian“. Acest „ne-nu Max“ cum îl alintau colegii, impunea ca „om serios, ponderat, ușor ironic, dar niciodată răutăcios... un actor de comedie unic, simplu, variat, uman, admirabil interpret oare, pe nesimțite, trecea de la umorul truculent la o duioșie abia atinsă de cei mai mari lirici ai noștri“. Popularul Niculescu-Buzău, numit de A. Davila „regele risului“, fusese, într-o viață aștită, „un mare vagabond și el, un comic irezistibil, cu jocul simplu, sec, stîrnind risul toamă prin seriozitatea cu care-și debita replicile“. Crochiturile unei penițe delicate, stăruind totdeauna și asupra detaliilor pitorești, pentru armonioasa împlinire a trăsăturilor de personalitate...

A scris cu îndreptățită mîndrie despre **Directoratele mele la Teatrul Național. 1920—1921, 1944—1945**, la Opera Română din Cluj, 1927. Într-adevăr, în primul său directorat, a fost un reformator, un drept urmaș al lui Davila. Plasticienilor D. Paciurea, O. Han, C. Medrea, F. Storck le-a comandat busturi înfățișînd figuri clasice ale scenei cu care a împodobit foaierele; Camil Ressu și Traian Cornescu au pictat cortine pentru marele lăcaș. Sînt jucați Hortensia Papadat-Bengescu, Ion Minulescu, Camil Petrescu, N. Iorga, Valjan, O. Goga, A. Dominic, Igena Floru, alături de Caragiale, Davila, Delavrancea. Într-o singură stagiune! Editează **Revista Teatrului Național**. Angajează un tînăr aproape neștiut, pe George Calboreanu.

Deseori, în momente sărbătorești ale patriei și partidului, decanul de vîrstă și de talent al obștei sale a afirmat, în revista noastră, adevăruri simple, copleșitoare prin căldura frazei, prin eleganța expresiei, prin patosul convingerii. „Dacă azi avem o recoltă bogată, uimitoare, pe holurile culturii, și, în special, ale teatrului românesc, o datorăm nu numai talentelor numeroase care s-au relevat de 20 de ani încoace, dar mai ales, Partidului Comunist Român, care a înțeles ce rol important au, în viața unei națiuni, spiritualitatea ei, răspîndirea în pături cît mai largi a forțelor ei creatoare. Și a făcut astfel încît cultura a înflorit“. (Se aniversau două decenii de la proclamarea Republicii).

Seria **Operele**, ajunsă la volumul XVI, are în vedere desigur, și publicistica. Printre mîile de titluri risipite în gazetele din șapte decenii, și cele din revista „Teatrul“ vor forma o secțiune cu importanța ei pentru mult așteptata monografie a vieții și a operei lui Victor Eftimiu.

Ionuț NICULESCU